

CIRKEV AKO PRÍSTREŠOK DÔVERYHODNOSTI

Výročná správa predsedu pre konferenciu 2007

Drahé sestry a bratia!

Vo svojej prvej predsedníckej správe som sa usiloval zhrnúť základné teologické východiská toho, čím je a čím chce Cirkev bratská naďalej zostať. Na základe svojho štúdia¹ ako aj na základe svojho pozorovania života našej cirkvi, by som sa v tejto výročnej správe chcel podeliť s vami o myšlienky a návrhy, ktorým smerom by sme sa mali pobrať ďalej. V lepšom prípade to budú teda smerové tabule, a nie praktické návody. Budem veľmi šťastný, ak pomôžu našim kazateľom, vikárom, staršovstvám, učiteľom besiedky, dorastu a mládeže, vedúcim domácich skupín a všetkým ostatným modlitebníkom konkrétne praktické kroky v našom spoločnom nasledovaní Ježiša Krista nachádzať.

Nebolo to ani veľmi dávno, keď sme do našich zborov pozývali kresťanských vedcov, ktorí nám dokazovali vedeckú opodstatnenosť kresťanského nazerania na svet. Bola to doba dôvery pravde, a preto hľadania pravdy. Tá doba je preč. Sociálna rétorika, ktorá nás obklopuje, nás presviedča, že na pravde nezáleží. Otázka dnes nestojí: „Je to pravda?“ ale: „No, a čo na tom?“ Kresťanstvo je dnes oveľa menej dôveryhodné, ako si zaslúži. Kresťanský náhľad na svet nie je popretý. Ľudia neveria nie preto, lebo cirkev nemá pravdu. Oni ju jednoducho ignorujú, lebo majú dojem, že je zbytočná, nerelevantná. Ako by si teda Cirkev bratská mohla budovať svoju dôveryhodnosť?

1. Budujme prístrešky pozoruhodnosti a dôveryhodnosti!

V našej kultúre máme rôzne občianstva – sme občanmi Slovenskej republiky, Európskej únie, ale veriaci aj občanmi neba. Obývame svoje domovy, pracoviská, ale veriaci aj svoju cirkev. Prežívame teda kultúrny šok súčasného „rôznorodého občianstva.“ Obývame rôzne budovy, útulky a prístrešky.

Cirkev bratskú by sme mohli budovať aj ako pevnosť. Tá by nám poskytovala lepšiu ochranu v nepriateľskom svete, ale stála by nás privysokú cenu. Pevnosť by si vyžadovala autoritatívnych vodcov, otázky a pochybnosti by boli zakázané, teologická odlišnosť by bola podozrivá a finančná sloboda obmedzená. Kontakt s vonkajším svetom by bol regulovaný, informácie by boli cenzurované a okolitá kultúra démonizovaná. Keďže toto zrejme nechceme, naša cirkev nemôže byť pevnosťou.

Preto niektoré naše zbory hovoria o tom, že chcú byť otvorenou cirkvou. Čo to však znamená? Ak budú prístreškom so strhnutou strechou, rozbitými oknami a vypadnutými dverami, tak otvorené síce budú, ale čochvíľa nebude dôvod, aby sa v takých prístreškoch ľudia zdržiavali.

A potrebujeme vôbec nejaký prístrešok? Áno, potrebujeme – a to nevyhnutne. Moderná demokratická spoločnosť nás totiž zaplavuje obrovskou presvedčovacou silou a vytvára široký konsenzus o tom, čo sú verejné hodnoty a poznatky. Tento konsenzus vylučuje kresťanské

---

¹ D. F. Wells, ktorý sa narodil anglickým rodičom a vyrástol v Juhoafrickej republike vyjadril svoju teologickú reflexiu súčasnej doby v trilógii *No Place for Truth; Or Whatever Happened to Evangelical Theology?* (1993), *God in the Wasteland; The Reality of Truth in a World of Fading Dreams* (1994) a *Losing Our Virtue; Why the church must recover its moral vision* (1998).

Európan, D. MacLaren, napísal sociologickú štúdiu o kríze európskych cirkví *Mission Implausible* (2004).

výroky a nároky. Evanjelium prestalo byť verejnou pravdou všetkých a stalo sa súkromnou voľbou niekoľkých. Musíme si teda uvedomiť, že oblasť poznania nie je prázdny javiskom, ale arénou konfliktu medzi rôznymi záujmami, ktoré zápasia o moc a vplyv nad tým, čo sa považuje za skutočné. Neexistuje neutrálny priestor. Ak budeme ignorovať potrebu po poznávacom prístrešku, tak jedného dňa zbadáme, že aj pre nás bude svetský konsenzus oveľa dôveryhodnejší ako Vyznanie viery. Možno sa to už aj niekde stalo. Takto otvorenú cirkev však nechceme!

Ak na Slovensku cirkev nemôže a ani nechce byť izolovanou pevnosťou, ako by mal tento prístrešok vyzeráť? K väčšine týchto podmienok sa vrátim podrobnejšie neskôr, ale aspoň si ich tu stručne vyjadrime. Aby bol prístrešok dôveryhodný, vyžaduje si predovšetkým značnú súdržnosť viery a vzťahov. Okrem toho musí prístrešok vylučovať konkurenciu a odovzdávať význam a zmysel viery z jednej generácie na druhú.

Súdržné spoločenstvo sa buduje predovšetkým vzťahmi. Tie sú základnými stavebnými prvkami cirkvi. Zbory sa zamestnávajú peniazmi, budovami, kázaním a liturgiou a zhromaždenie sa zmení na poslucháčstvo. Pevný prístrešok dôveryhodnosti si však vyžaduje úzke a podporné vzťahy, v ktorých sa pestuje a navzájom zdieľa osobné poznanie Boha a život v rôznorodých farbách a prejavoch. K tomu potrebujeme navzájom zdieľať svoje spomienky a našu väzbu k spoločnému jadrú - evanjeliu.

Družkou vzťahov je viera. Naše články viery musia k sebe pasovať, aby tvorili ucelený obraz sveta. Preto je veľmi dôležité, aby medzi členmi cirkvi bol súlad v obsahu ich viery. Vyznanie viery nesmie stáť len na začiatku nášho kresťanstva. Musí byť vodítkom celého života. Tu je namieste poučenie zo skutočnosti, že konzervatívna teológia dokáže poskytnúť cirkvi súdržnejšie učenie, ako liberálna. Liberálne cirkvi sa snažili prilákať „kultúrnych pohádzačov“ kresťanstva tým, že prispôbili obsah svojho učenia súčasným predstavám. To však nefunguje. Aj historicky je dokázané, že z liberálnych denominácií vyprchala duchovná energia. Z toho pre nás plynie poučenie, že kultúrne a teologické prispôsobovanie obsahu viery je zlou misijnou stratégiou.

Ak súdržnosť je matkou dôveryhodnosti, čo potom s jej opakom – výlučnosťou? Môžeme vylúčiť svetskú televíziu, svetskú hudbu, svetské časopisy, svetské dovolenky, svetských obchodníkov, či svetské školy? Existujú na svete príklady, že je to možné. V Európe to však nejde (snáď okrem Svedkov Jehovových) a myslím, že to ani nie je správne. Lenže z toho vyplýva pre cirkev potreba hľadať spôsoby, ako sa vyrovnávať s konkurenčnými názormi. Preto by sme mali uprednostňovať vzdelávanie pred zakopávaním sa do subkultúrnych kresťanských zákopov, či pevností.

Cirkevné zbory pozostávajú z ľudí, ktorí upriamujú svoju pozornosť na tú istú vec 1-2 hodiny týždenne. Priemerný človek však strávi 40 hodín vo svojom zamestnaní s tam platnými normami a hodnotami. Doma strávi do 20 hodín pozeraním televízie. Kresťania jednoducho nemajú kedy venovať svojej viere dost' pozornosti. V spoločnosti so svetskými spôsobmi je veľmi ľahké ignorovať Boha medzi nedel'ami. To ukazuje na naliehavú potrebu „okúzliť“ svoj všedný život: znovu spojiť prácu a bohoslužbu a budovať duchovnosť, ktorá bude osvetľovať a posväcovať náš každodenný život.

Vráťme sa teraz k jednotlivým stavebným prvkom nášho prístrešku dôveryhodnosti trochu podrobnejšie.

2. Uprednostňujme spoločenstvo pred zhromaždením!

Návštevnosť zhromaždení v každej denominácii klesá. Nemám o tom presné informácie, ale zdá sa mi, že až na 2-3 zbory to platí to aj o Cirkvi bratskej. Posledné celoštátne sčítania ľudu však dokazujú, že ľudia, ktorí prestávajú chodiť do kostolov, tým ešte neodmietajú kresťanskú vieru. Je to čudný fenomén veriacich bezdomovcov. Veria bez toho, aby niekam patrili. V posledných 20 rokoch sme stratili zmysel pre kolektívny záväzok, kde navštevovanie bohoslužieb je podporované etikou povinnosti a zodpovednosti. Kolektívnu záväznosť dnes nahradila etika individuálnej spotreby. Návšteva bohoslužieb dnes závisí od toho „čo z toho budem mať ja?“ a „či sa ja budem dobre cítiť.“

Táto strata kolektívnej záväznosti by nás mala viesť k naliehavej potrebe uprednostňovať spoločenstvo pred zhromaždením. Spoločenstvo a zhromaždenie pritom nie sú v rozpore. Rozlišujem tým iba dôraz, ktorý sa v spoločenstve kladie na vzájomné vzťahy a v zhromaždení na prijímanie informácií alebo vnemu z pódia. Prijímanie zvesti evanjelia určite nie je zlé. Ved' preto nesmie ísť o náhradu zhromaždenia vzťahmi, ale o uprednostňovanie vzťahov pred zhromaždením. Biblický pojem „ekklésia,“ ktorý sa prekladá ako cirkev, znamená zhromaždenie, ktoré zvoláva Boh. Zvoláva ho však nielen k tomu, aby im vydal pokyny, ale najmä k tomu, aby sa im predstavil, vstupoval so svojím ľuďom do živého vzťahu a na základe vzťahu Boha k ľuďom budoval aj ich vzťahy ľudí navzájom. V kontexte politických, športových, kultúrnych a iných zhromaždení sa nám však z obsahu slova „zhromaždenie“ vytrácajú práve tieto vertikálne a horizontálne vzťahy.

Táto generácia je hladná po spoločenstve. Súčasný individualizmus je paradoxný: Len sa nám totiž *zdá*, že ľudia konajú ako jednotlivci, ale je to celkom tak. Vidno to napríklad v našom obliekaní. Módne reklamy nás volajú a sľubujú individuálne seba-vyjadrenie: „Bud' jedinečný!“ „Bud' výnimočná!“ „Vytvor svoj vlastný imidž!“ Praktická skutočnosť je však veľmi odlišná. Celý svet sa oblieka vlastne rovnako. Na vlastné oči som to videl aj v odľahlých mestách Thajska či Kazachstanu. Za rečami o individualizme je silná kolektívna mentalita – hlad patriť niekam a k niekomu. Možno sa nám nehodia zhromaždenia, ale túžime po spoločenstve. Spoločenstvo naplní moju potrebu patriť niekam, potrebu vzťahov. Úzke vzťahy napomáhajú konverzácii, ktorou a vytvára náš spoločný svet. Prístrešok dôveryhodnosti sa teda vytvára lepšie spoločenstvom, ako iba zhromaždením.

Čo by to mohlo znamenať v praxi? Bude treba znovu premyslieť, čo znamená „byť cirkvou.“ Ak to na jednej strane nie je iba zidenie ľudí, tak na strane druhej cirkev určite nie je iba akýsi klub, ktorý je nato, aby nám bolo spolu dobre. Ak cirkev je ľud povolaný Bohom, tak je aj ľudom, ktorý je poslaný Bohom. Až donedávna si mnohé cirkvi na svete aj na Slovensku mysleli, že pre misiu a evanjelizáciu sa najlepšie hodia špecializované agentúry. Na evanjelizačných kampaniach sa síce zúčastňovali cirkevné zbory, ale ich úlohou bola následná práca a učenie novoobrátených. Pravidelné bohoslužby cirkevných zborov prestali byť centrom evanjelizácie. Toto všetko sa dnes mení. Stále viacej misiológov tvrdí, že tradičné formy misijných spoločností sú vyčerpané. Príliš veľký dôraz sme kládli na to, že profesionálni pracovníci rôznych misijných a evanjelizačných organizácií to vedia robiť lepšie ako miestne spoločenstvá veriacich. Často majú na to viacej zdrojov – expertov aj materiálu. Vzrastá však povedomie, že základnou jednotkou misie a evanjelizácie by mal byť miestny zbor. Preto musíme nanovo premyslieť, čo to znamená „byť cirkvou.“ Ekleziológia (učenie o cirkvi) sa stáva misiológiou! To neznamená, že by sme sa mali obrátiť chrbtom a prestať spolupracovať s dobrými medzidenominačnými agentúrami a spoločnosťami. Znamená to

však, že cirkev ako základná jednotka evanjelizácie by tieto spoločnosti mala využívať a používať. Nie naopak!

Dôležitým prvkom spoločenstva sú malé skupinky. Nie je to jednoduché v tradičných zboroch, ale treba zvážiť, či by sme pre budúcnosť nemali považovať malé spoločenstvá v zbore za prvoradé a zhromaždenie za druhoradé. To si ale bude vyžadovať viac ako iba vytvárať v strede týždňa skupinky pre zanietených, ktorými im obohatíme „nedeľnú diету.“ Zbor s malými skupinami by sa mal meniť na zbor z malých skupín. Malé spoločenstvá kresťanov sa tak stanú stavebným kameňom miestneho zboru a prvoradým agentom akcie všeobecne a evanjelizácie zvlášť. Uprednostňovanie malých spoločenstiev pritom nie je nič nové. Takým bolo spoločenstvo Ježišových nasledovníkov, cirkvi po domoch prvých kresťanov, kláštorné spoločenstvá, triedy metodistov a hnutie domácich skupín v 20. st. Tam sa pestovala hlboká zbožnosť a modlitby, ale aj priateľstvo a vzájomná zodpovednosť, ktoré vyplývali zo spoločne zdieľaného života, ako aj spoločné poslanie. Malé skupiny teda stelesňujú spoločenstvo a predstavujú vzor pre obnovu cirkvi. Preto musí mať spoločenstvo prednosť pre zhromaždením, ak náš prístrešok má byť dôveryhodný.

3. Okúzlime svoj svet vierou!

Už som spomenul, že nie je ťažké ignorovať Boha vo všedných dňoch. Ak nám niekedy bohoslužby pripadajú nereálne, tak to môže byť spôsobené nielen tým, čo sa odohráva v nedeľu ráno, ale najmä tým, čo sa **neodohráva** počas týždňa. Svet, ktorý bol voľakedy obývaný mníchmi, prorokmi, svätcami, anjelmi, posvätnými miestami, zázrakmi a ohromnými faktami súdu a milosti, vyprázdnil priestor svetu racionálnych príčin, pevných zákonitostí prírody, technologického pokroku, vedcov a úradníkov. Náš svet stratil kúzlo.

Ak máme obnoviť objekty viery ako živé, dôveryhodné skutočnosti, tak náš vnútorný subjektívny svet potrebuje čaro a kúzlo. Nedeľa musí byť zvarená s pondelkom. Práca a bohoslužba musia mať pokračujúcu spojitosť. Tento zámer stál v pozadí krátkych vstupov na nedeľných bohoslužbách v Leviciach, ktoré sme volali „Zajtra o takomto čase.“ Posvätné musíme objavovať vo všednom.

Ak máme znova uviesť kúzlo do nášho vnútorného sveta, musíme zápasit' najmä s tromi zdrojmi: časom, predstavami a jeden s druhým. Zámerne hovorím, že musíme „zápasit'“, lebo prevládajúci svet už tieto zdroje obsadil. Väčšina z nás sa pohybuje po ceste najmenšieho odporu. Tzn, že ak si normálne zamestnanie vyžaduje 40-hodinový týždeň, tak ho odpracujeme. Ak je televízor zapnutý, tak ho pozeráme. Ak stretne priateľa, tak relaxujeme a „pokecáme“ si. Ale tieto zdroje času, predstáv a prítomnosti jeden druhého je treba vyrvať zo zovretia konvencií. Ako?

a/ Vykupujme čas! 1,5 hodiny v nedeľu predpoludním je slabá obrana oproti zostávajúcim 166,5 hodinám, počas ktorých sme vystavení vplyvu sveta. Vyžaduje si to teda investovať ďalšie hodiny. V našich kruhoch sa tomu tradične hovorí každodenné stíšenie nad Bibliou a pri modlitbe. S potešením pozorujem, že veriaci mladí ľudia väčšinou pozorne zachovávajú svoje ranné „stíška.“ Lenže po štúdiu, keď nastúpia do práce a najmä keď ešte pribudnú malé deti, čas na každodennú modlitbu a Bibliu sa už nenájde. Obávam sa, že len máloktorým z nás sa podarí urvať späť nejaký čas na modlitbu. Väčšina sa len tak pretrmáca od nedele do nedele, až kým sa rozhodnú, že ešte aj nedeľné bohoslužby sú pre nich priveľa a tak sa z nich stanú „veriaci, ktorí už nikam nepatria.“

Sestry a bratia, toto je životne dôležité! Využívajme pomôcky k stíšaniu a osobnej pobožnosti. Využívajme aj storočiami odskúšané pomôcky mníšskych rádov. Michalovskí dorastenci sa stretávajú každé ráno v modlitebni k spoločným modlitbám. Mal som suseda, s ktorým sme sa viac ako rok denne stretávali k spoločnému stíšaniu. Podopiera nás to navzájom. Nie je to v našom uponáhľanom svete ľahké, ale je to otázka nášho duchovného života, alebo smrti. Nielen mládež, všetci potrebujeme okrem toho povzbudenie občasných duchovných konferencií a zborových dovolení.

V našich kruhoch sme sa príliš ľahko a na vlastnú škodu vzdali napísaných a sformulovaných modlitieb – ráno, na obed, večer, pred spánkom, v šťastí a chorobe, práci a odpočinku, skúške a ohrození, láske a nešťastí. Čo keby sme pozlátili naše dni modlitbami, ktoré urobia modlitbu bežnou a bežné modlitebným! Podobne je to aj so zachovávaním² cirkevného kalendára v našich zboroch. V niektorých z nich sa okrem Veľkej noci a Vianoc, prípadne Letníc žiaden iný sviatok ani nespomenie. Namiesto toho, aby sme ponechali plynúť rok ako bezvýznamný kolotoč mesiacov a týždňov, náš čas sa dá vykúpiť a nechať ho pracovať ako svojho užitočného služobníka tým, že očaríme naše dni a ročné obdobia prítomnosťou a vzťahom k Bohu.

b/ Dbajme na svoje predstavy! Druhým zdrojom pre očarenie sú naše predstavy. Väčšina z nás prežije veľa času vo svojich predstavách. Neustále si predstavujeme budúcnosť. Keď plánujeme svoj deň, predstavujeme si, ako pôjdeme do obchodu, budeme na schôdzi, či stretneme konkrétneho človeka. Aj abstraktné veci si predstavujeme: Napríklad, nikto nemôže „vidieť“ hodinu, týždeň, alebo rok, a predsa rozmyšľáme v týchto termínoch. Predstavujeme si svoju fantáziu: Vo voľných chvíľach snívame o dokonalom partnerovi, o dome, alebo aj o hádke, ktorá nás asi čaká, keď prídeme domov. Naše myšlienky sú často uchvátené takými nádejami či obavami.

Náš duchovný život obzvlášť závisí na našich predstavách. Ved' chodíme vierou, a nie videním (2K 5:7)! Akonáhle začneme hovoriť o duchovných skutočnostiach, sme odkázaní na používanie obrazov a metafor. Daniel videl niekoho ako Syna človeka. Ján videl niekoho, koho oči boli ako plameň ohňa. Biblia nám pomáha aj metaforami: Boh ako kráľ; Boh ako pastier; Boh ako skala. To znamená, že je oveľa dôležitejšie dávať pozor na svoje predstavy, ako sa nám zdá. Pripomínať si a predstavovať také obrazy a metafory, ktorými je Biblia posiatá.

Cirkevný zbor je spoločenstvom „vizionárov“, ktoré rozvíja svoje spoločné predstavy spoločným prežívaním bohoslužieb. Bohoslužobný priestor, hudba, liturgia, čítanie Písma – to všetko nám môže pomáhať, alebo brániť „vidieť“ sväté. Preto je dôležité, aby sme venovali pozornosť ich vplyvu na našu predstavivosť a nedržali sa iba funkčného pragmatizmu. Toto je obrovský priestor, pre ktorý ani nie som povolaný, a preto len niekoľko poznámok:

- **Bohoslužobný priestor.** Každý priestor, ktorý sa používa na bohoslužby, má v sebe teológiu. Špicaté gotické kostoly zdôrazňujú transcendentnosť Boha. Vyvýšené kamenné kazateľnice legitimizujú moc kňaza. Kaviarňové zbory zdôrazňujú nasycovanie, neformálnosť a spoločenstvo. Zhromaždenia vo veľkých halách zdôrazňujú číselný rast atď. Nielen architektúra hovorí o našej vízii. Dôležitá je aj vnútorná výzdoba a usporiadanie. V minulosti bola cirkev patrónkou umení. Možno je

---

² Prešov a iné zbory držia udalosti cirkevného roku.

znova načase, aby sme pozvali kresťanských umelcov, aby sa podieľali na našej spoločnej „vízii.“ Obdivujem žilinský zbor, ktorí prácnym spôsobom premieňa prenajímanú koncertnú sálu každú nedeľu na bohoslužobný priestor. A to nielen kazateľňou, ale aj kresťanskými symbolmi a výzdobou, ktoré sú spolu farebne zladené.

- **Hudba a spev.** Aj keď hudbu a spev počúvame a nie pozeráme, predsa len patrí k predstavivosti. Slová, ktoré spievame, nám vytvárajú objekty nášho uctievania pred našimi vnútornými očami. Preto piesne charakteru 11 x 7 (= 7 slov, ktoré sa 11 krát opakujú), sú väčšinou ploché a chudobné, nech znejú akokoľvek hlasne a nadšene. Aj keď my to tak obyčajne nenazývame, naše bohoslužby majú svoju liturgiu, ktorá o niečom hovorí. Preto je neprijateľné, aby sme liturgiu našich bohoslužieb zostavovali 10 minút pred ich začiatkom. Akú víziu Boha chceme svojimi bohoslužbami sprostredkovať?
- **Kázeň.** Nemá zmysel kázať v nocľahárni. Kázne, rovnako ako okolité prostredie, piesne a liturgia, musia uchvátiť predstavivosť poslucháčov dramatickými príbehmi a slovnými obrazmi, aby sýtli nielen myseľ, ale aj dušu. Mnohí sa ešte pamätajú, že br. kaz. Markuš svojimi kázňami „maľoval obrazy.“ Aj po 30 rokoch si pamätám, že podľa jedného takého obrazu živá viera, to je vedro, ktoré zabudla Samaritánka pri studni, lebo utekala oznámiť celej dedine, že stretla Mesiaša.

Takže, naša liturgia je našou misiou. Mali by sme hovoriť ku všetkým 5 zmyslom. Pritom, prirodzenie, nie každý náš zbor bude poskytovať rovnaký zážitok. V jednom to môže byť zážitok inštrumentálnej hudby, v inom pravidelná vôňa a chuť vína a chleba, v inom hmat opracovaného masívu dreva, v ďalšom farby kvetov a lesklá podlaha, inde vôňa kávy a čerstvých koláčov a v ďalšom svetielkujúca obrazovka a dunivé basy. Len si to predstavte! Nie je to očarujúce?

4. Vzdelávajme dospelých!

Už som tiež spomenul, že ak chceme ochrániť vnútornú, subjektívnu skutočnosť nášho sveta, musíme sa naučiť vyrovnávať sa s pluralizmom okolitého sveta. Aj preto hovorím o prístrešku, a nie o pevnosti. Musíme uprednostniť vzdelávanie pred opevňovaním. Ak použijeme obraz medicíny, tak uprednostníme „očkovanie“ pred „karanténou.“

Takmer každý kresťanský zbor v Spojených štátoch má pred alebo po bohoslužbách hodinovú nedeľnú školu pre dospelých. U nás nedeľná škola končí, keď nám nastúpi puberta. Nie div, že bežný americký kresťan dokáže napriek svetskému pluralizmu oveľa zreteľnejšie obraňovať svoju vieru, ako my Európania. Teším sa z toho, že nedeľná škola pre dospelých začala v Trnave. Takže vzdelávanie dospelých je jedným z hlavných spôsobov „preventívneho očkovania“ našich kresťanov.

U nás túto úlohu donedávna plnili čiastočne biblické hodiny. Tie však už väčšinou nie sú. Väčšinou sa zmenili na scvrknuté modlitebné hodiny a iba v Bratislave s nimi urobili pozoruhodný pokus vo forme katechumenátu. Mám tu však na mysli viac, ako iba pochopenie Biblie – hoci to je rozhodujúce. Ide o oboznámenie celého zboru s rámcom, v ktorom je treba chápať teológiu. To si vyžaduje získanie základov biblickej teológie, cirkevných dejín, vierouky a etiky. Bez toho nie sú naši ľudia vybavení schopnosťami obraňovať svoju vieru. Napr. bez základných prístupov myslenia o utrpení, kresťania, ktorí prežijú tragédiu, v nej ľahko stratia svoju vieru. Nedostatok širokého kresťanského vzdelávania brzdí rast zrelej

učeníkov. Aj v zboroch, ktoré tvoria vysoko vzdelaní a profesionálne kompetentní ľudia, môžu mať intelektuálne „okno“ v záležitostiach viery. To ešte prispieva k odsúvaniu viery na okraj každodenného života.

Zrelé rozmýšľanie je dôležité pre obnovu dôveryhodnosti cirkvi, lebo pôsobí ako kotva, ktorá odoláva vetrom a prívalom (Ef 4:14). V takomto zložitom svete si nemôžeme dovoliť luxus jednoduchej viery. Je našou kresťanskou úlohou vyrovnávať sa so zložitými otázkami globálnej spravodlivosti, politiky, konzumerizmu, bioetiky a podobne. Ak sa o to nebudeme usilovať, tak sa nesmieme diviť, že nás prevládajúce štruktúry sveta vykážu do kúta, ktorý si ani netreba všímať. Prorocká úloha cirkvi si od nás vyžaduje, aby sme rozmýšľali. Áno, musíme sa učiť nosiť svoje kresťanské okuliare, aby sme videli svet správne.

Vďaka Bohu, ani tu nestojíme celkom na nule. Už som spomenul pozitívny príklad katechumenátov v Bratislave, zborovú školu v Leviciach a vzdelávanie v Prešove. V spolupráci so Slavic Gospel Association organizujeme dokonca regionálne vzdelávanie pracovníkov cirkvi v Bardejove a Žiline. Sú to dobré príklady pozitívnych krokov vpred.

Väčšinou je to však vzdelávanie zborových pracovníkov, ale v tomto kontexte sa mi jedná o vzdelávanie, alebo aspoň ponuku vzdelávania, všetkým veriacim. Majme väčší rešpekt a záujem o nápady iných. Nepestujme averziu voči tomu, čo robia iní a čo robia inak ako my.

5. Investujme do detí a mládeže!

Ako často sme od starších ľudí počuli, že na mladých ľuďoch záleží, lebo oni sú budúcnosťou cirkvi. Ale nie je to celkom tak. Oni sú súčasnosťou cirkvi! Škoda, že nemáme po ruke výskum, ktorý by to dokazoval aj číselne, ale domnievam sa, že väčšina ľudí, ktorí sú v našej cirkvi dnes, boli v nej už ako deti. Z toho vyplýva, že väčšina tých, ktorí budú tvoriť našu cirkev v budúcnosti, sú dnes našimi deťmi. Z toho vyplýva, že každý misijný orientovaný zbor bude klásť veľký dôraz na výchovu svojich detí a mládeže. Pokúsim sa zájsť až tak ďaleko, že ak si niektorý zbor volí, či zamestná pracovníka s mládežou alebo evanjelistu, tak by som im odporučil zamestnať pracovníka s mládežou. O dospelých sa dokáže postarať aj obdarovaný laik. Mladí ľudia si vyžadujú sústavnú oddanú pozornosť. Taká investícia obstojí aj podľa misiologických kritérií. Ak platí predpoklad, že väčšina našich dospelých členov tu bola už vo svojom detstve, potom kresťanská výchova a starostlivosť o naše deti a mládež je pre cirkev aspoň tak dôležitá ako evanjelizácia. Zbory musia investovať do mladých ľudí. Je to nevyhnutné pre podávanie štafety viery z generácie na generáciu.

Mladí ľudia si formujú svoju identitu. Pri hľadaní zmyslu sveta sa raz pridajú sem, raz tam. Viac ako iné vekové skupiny, mladých ľudí priťahujú najmä také skupiny, ktoré riešia ich potrebu po identite, po spoločenstve a po zmysle. Kresťanská identita, kresťanské spoločenstvo a kresťanský pohľad na svet môžu byť príťažlivým riešením typických vnútorných obáv mladých ľudí.

Niektoré zbory túto príležitosť spoznali a zamestnali obdarovaných a oddaných pracovníkov mládeže. Na celocirkevnej úrovni sme nesmierne vďační za obetavú službu Dagmar Danelovej, našej koordinátorky práce s deťmi. Zatiaľ neúspešne hľadáme a preto o to naliehavejšie sa potrebujeme modliť za tajomníka pre dorast a mládež.

Záver

Čo som tu popísal, nie sú konkrétne praktické riešenia. K nim som chcel ukázať smer: (1) budujme zbory ako prístrešky dôveryhodnosti, ktoré ochránia našu vieru pred krupobitím

sociálnej rétoriky; (2) uprednostňujeme spoločenstvo pred zhromaždením v zborovom živote; (3) okúzlime svoj život a svet bezprostrednou prítomnosťou Boha; (4) vzdelávajme dospelých a (5) investujme do detí a mládeže!

Náš Boh, ktorý nás k tomuto povolal, má všetku moc na nebi aj na zemi. Čerpajme z nej s dôverou a poslúchajme ju s odvahou!

S láskou Váš brat v Pánovi,

Ján Henžel